

1 ANTWERPEN STOOT BRUGGE VAN DE TROON

De Antwerpenaren zijn met recht en reden trots op het belang van hun Handelsbeurs in de geschiedenis. Maar, ere wie ere toekomt, als het gaat om het ontstaan van het woord ‘beurs’, mogen de Bruggelingen zich op de borst kloppen. Let wel, de herkomst van het woord ‘beurs’ (in de betekenis van een gebouw waar men samenkomt om handel te drijven) is omstreden. De meeste geschiedkundigen volgen evenwel de theorie van de Florentijnse historicus en topograaf Lodovico Guicciardini (1521-1589). Hij schrijft in zijn geschiedenis van de Nederlanden in 1581 over het Ter Buerseplein in Brugge. Hij legt uit dat het woord ‘beurs’ daar verbonden is geraakt met de betekenis van een openbare vergaderplaats voor kooplieden, waar (ook) geld- en wisselverkeer plaatsvindt. Het concept van een beurs bestond wel al eerder, nog voor er sprake was van een beursplein in Brugge, met name in de steden van Noord-Italië. Daar waren kooplieden in de middeleeuwen al vernieuwende financiële technieken beginnen te gebruiken zoals de wisselbrief. (Het idee dat een stukje papier waarde kon hebben was toen echt revolutionair.) Het is ook daar, in Italië, dat er in die tijd zoiets als een bankwezen is ontstaan – in de late middeleeuwen en de renaissance was de Noord-Italiaanse economie zonder meer de internationaal dominante.

Het is dan ook dankzij de Italianen dat Brugge in de 14de eeuw haar Gouden Eeuw beleeft. De Italianen waren er aan het einde van de 13de eeuw in geslaagd, na de invoering van het kompas, om via de zee naar Noord-Europa te varen. In 1277 vaart voor het eerst een schip uit Genua Brugge binnen; twintig jaar later is er al een regelmatige verbinding tussen beide steden. Andere Italiaanse handelssteden – Firenze, Lucca en Sienna – volgen het Genuese voorbeeld; koopwaar vervoeren over water was immers veiliger dan over land. Veel Italiaanse kooplieden vestigen zich in Brugge en brengen er welvaart.

De Bruggelingen zelf waren niet echt actief als handelaars: dat waren bijna altijd buitenlanders, met name Italianen, maar ook Duitsers, Spanjaarden en Engelsen. De rol van makelaar – een tussenpersoon of bemiddelaar tussen twee handelaars – werd dan weer vaak door een local vervuld. Die local was

1 Antwerp overthrows Bruges

The people of Antwerp are proud of the importance of their Exchange in history and they have every right to be. To be fair, however, the people of Bruges also deserve a pat on the back for coining the word ‘beurs’ or bourse. The origin of this word (in the sense of a building where people meet to trade with one another, what we call an exchange) is controversial, however. Most historians agree with the theory of the Florentine historian and topographer Lodovico Guicciardini (1521 - 1589). In his history of the Low Countries in 1581, he refers to Ter Beurseplein in Bruges, explaining that in Bruges the word ‘beurs’ or bourse has become synonymous of a public meeting place for merchants, where coin and foreign exchange transactions (also) took place. The concept of a bourse predates the existence of a ‘beursplein’ or bourse square in Bruges. In fact, it originated in the Italian city states of northern Italy, where merchants had already started to use innovative financial techniques, including the bill of exchange (the idea that a piece of paper could have value was regarded as really revolutionary at the time), as early as the Middle Ages. The first banks were also established in Italy in this period. The economy of Northern Italy was also the dominant economy in the late Middle Ages and the Renaissance.

Bruges also owes its Golden Age (in the 14th century) to the Italians. At the end of the 13th century, the Italians had used the invention of the mariner’s compass to open a sea route to Northern Europe. In 1277, the first galley from Genoa moored at Bruges. Twenty years later, there was a regular shipping route between the two cities. Other Italian trade hubs – such as Florence, Lucca and Sienna – followed the Genoese example. Transporting goods by water was deemed safer than by land. Many Italian merchants settled in Bruges, bringing prosperity to the city.

The people of Bruges did not work in the trade themselves. Most merchants were foreigners, including Italian, as well as German, Spanish and

Zicht op het Huis Ter Beurse op de hoek van de Vlamingstraat en Grauwwerkersstraat in Brugge, zoals het eruitzag in de 19de eeuw (links) en nu (rechts). Het pand dateert uit 1453, maar onderging in de loop van de eeuwen wel enkele wijzigingen. De classicistische penantengevel onder een driehoekig fronton is niet oorspronkelijk en werd in 1947 teruggevoerd naar de gotische toestand.

View of Huis Ter Beurse on the corner of Vlamingstraat and Grauwwerkersstraat in Bruges, as it used to look in the 19th century (left) and now (right). While the edifice originally dates from 1453, it underwent some alterations over time. The classicist panted façade with a triangular pediment is not the original façade. In 1947, it was renovated in accordance with the Gothic style.

in veel gevallen een herbergier. Hij bood de buitenlandse koopman onderdak en trad dan ook meteen op als de vertegenwoordiger van zijn gast. Een herbergier was daarom een gerespecteerd figuur in het 14de-eeuwse Brugge.

De herbergiersfamilie Van der Buerse spande de kroon: zij werden in de loop van de 14de eeuw een van de belangrijkste families van de stad. Verschillende Van der Buerse hebben in die tijd een functie bekleed in de magistratuur. Ze hadden de beste contacten met de belangrijkste kooplieden. Hun herberg lag in het centrum van de stad, op wat nu het Academieplein heet en toen bekend stond als het Ter Buerseplein. Dat plein was de *place to be* voor handelaars: hier vonden de meeste ontmoetingen plaats tussen kooplieden en makelaars, en ook enkele belangrijke naties – de Venetiaanse natie, de Genuese, de Florentijnse en de Catalaanse – namen in de 14de eeuw hun intrek in een pand op het plein. Een natie is een vereniging van buitenlandse kooplieden; hun natiehuizen fungeerden als vergaderplek, opslagplaats en consulaat in één.

Kooplieden kwam dus bijeen op het Ter Buerseplein, op bepaalde uren. Als het regende gingen ze onder de afdaken van de gebouwen op het plein staan of trokken ze naar de herberg. Financiële zaken doen, daarvoor moest je ‘Ter Buerse gaan’. Op die manier heeft de naam ‘Buerse’ een financiële betekenis gekregen, en is het woord verbonden geraakt met de

English traders. The locals often acted as brokers – an intermediary or negotiator between two traders. In many cases, the local was also an innkeeper, who would offer the foreign merchant accommodation, acting as his guest’s representative. As a result, innkeepers were widely respected in 14th-century Bruges.

The Van der Buerse family of innkeepers became one of the most prominent families in the city in the 14th century. Over time, various Van der Buerse served as town magistrates. They had the best contacts with the most important merchants. Their inn was centrally located in the city, in what is called Academieplein today, but which was formerly known as Ter Buerseplein. The square was the place to be for merchants, where most of the meetings between brokers and merchants took place. Several important merchant ‘nations’ – the Venetian, the Genoese, the Florentine and the Catalan nations among others – moved into buildings in the square in the 14th century. A nation is an association of international merchants. They used these nation houses for meetings, as warehouses, and as consulates.

Merchants would thus convene in Ter Buerseplein at certain times of the day. On rainy days, they would stand under the awnings of the buildings in the square or head to the inn. In Bruges, ‘Ter Buerse

1 La chiesa di nostra donna,	6 La porta Cesarea.	11 La badia di S. Michele.	16 La Borsa nuoua.	21 S. Domenico.	25 La beccheria.
2 La chiesa di S. Iacopo.	7 La porta Kipdorpic.	12 La nuoua villa.	Il mercato de buoi.	22 I Carmini.	26 Il peso.
3 La chiesa di S. Andrea.	8 La porta Cronenborga.	13 Il palazzo di Signori.	La casa delle figlie.	23 Lo spedale.	27 Il mercato del grano.
4 La chiesa di S. Giorgio.	9 La porta Cisterna.	14 La casa delli Ostarlini.	9 La casa de fanciulli.	24 Il Panto delle tapezzerie.	28 Il mercato de Caualli.
5 La chiesa del Borgo.	10 La porta di Berga.	15 La borsa de gli Inglesi.	10 S. Francesco.		

1566

II

Een architecturale parel
aan de Schelde

An architectural gem
on the River Scheldt

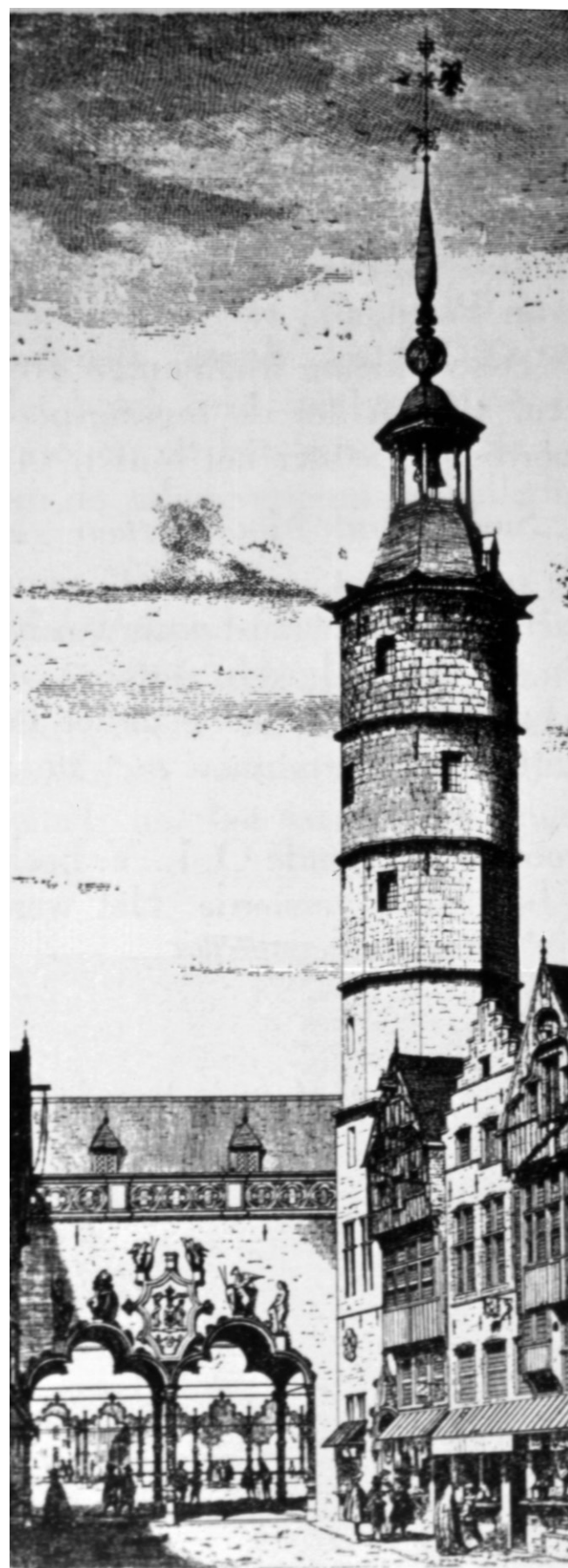

1 DE SCHOONSTE PLAETS VAN ANTWERPEN

Toen stadsbouwmeester Domien de Waghmakere in 1527 de opdracht kreeg om een nieuw beursgebouw te ontwerpen voor Antwerpen, waren er geen andere beurzen die hij als voorbeeld kon gebruiken. Hij vertrok van het concept van de laken- en handelshallen en liet zich inspireren door de Spaanse en Italiaanse architectuur. En uiteraard moest deze nieuwe beurs veel ruimer zijn dan de oude beurs in de Hofstraat.

Het resultaat was een imposante, rechthoekige, open ruimte van 51,5 meter lang en 40 meter breed. De vloer van het centrale plein bestond uit aangestampte aarde, en was langs de vier zijden afgezoomd door een zuilengalerij, overdekt met ster- en netgewelven met doorhangende sluitstenen. Er waren 38 cilindrische zuilen uit blauwe hardsteen, die rondboogarcaden en klaverbladvormige arcaden droegen – twee keer elf aan de lange en twee keer acht aan de kortere zijden. Boven deze zuilengalerij was nog een verdieping onder het zadeldak, waar de ruimtes voor de winkels en kramen voorzien waren. De bovenste gevelstukken waren gemaakt van gemetselde zand- en baksteen.

Om de bovenverdieping te bereiken voorzag De Waghmakere in zijn ontwerp trappenhuizen, die ondergebracht waren in torens, net naast de ingangen. Zowel op het stadsplan van Virgilius Bononiensis uit 1565 als op de afbeelding in het werk van Guicciardini (1581) zijn twee torens te zien, een met een achthoekige en een met een cilindrische vorm. Ze dienden als statussymbool en als uitkijktoren om de havenactiviteiten in het oog te kunnen houden en stonden aan de ingangen in de Borzestraat en in de Twaalfmaandenstraat. Deze twee ingangen zijn oorspronkelijk; later in de 16de eeuw zijn er nog twee extra ingangen bijgekomen, langs het westen in de Israëlietenstraat en langs het oosten in de Korte Klarenstraat. De vier straatjes die naar de ingangen leiden zijn smal en klein. Het gebouw lag daardoor – en ligt nog steeds – vrij ingesloten: wie langs buiten voor een van de smalle toegangsgevels stond of staat, kon en kan moeilijk bevatten dat er een zo'n grote ruimte achter schuilgaat.

— Binnenzicht op de Antwerpse Handelsbeurs van Domien de Waghmakere voor de overkapping.

Interior view of Antwerp's Stock Exchange by Domien de Waghmakere before the courtyard was covered.

— ← Zicht op het oorspronkelijke, onoverdekte Handelsbeursgebouw met toren van Domien de Waghmakere vanuit de Twaalfmaandenstraat.

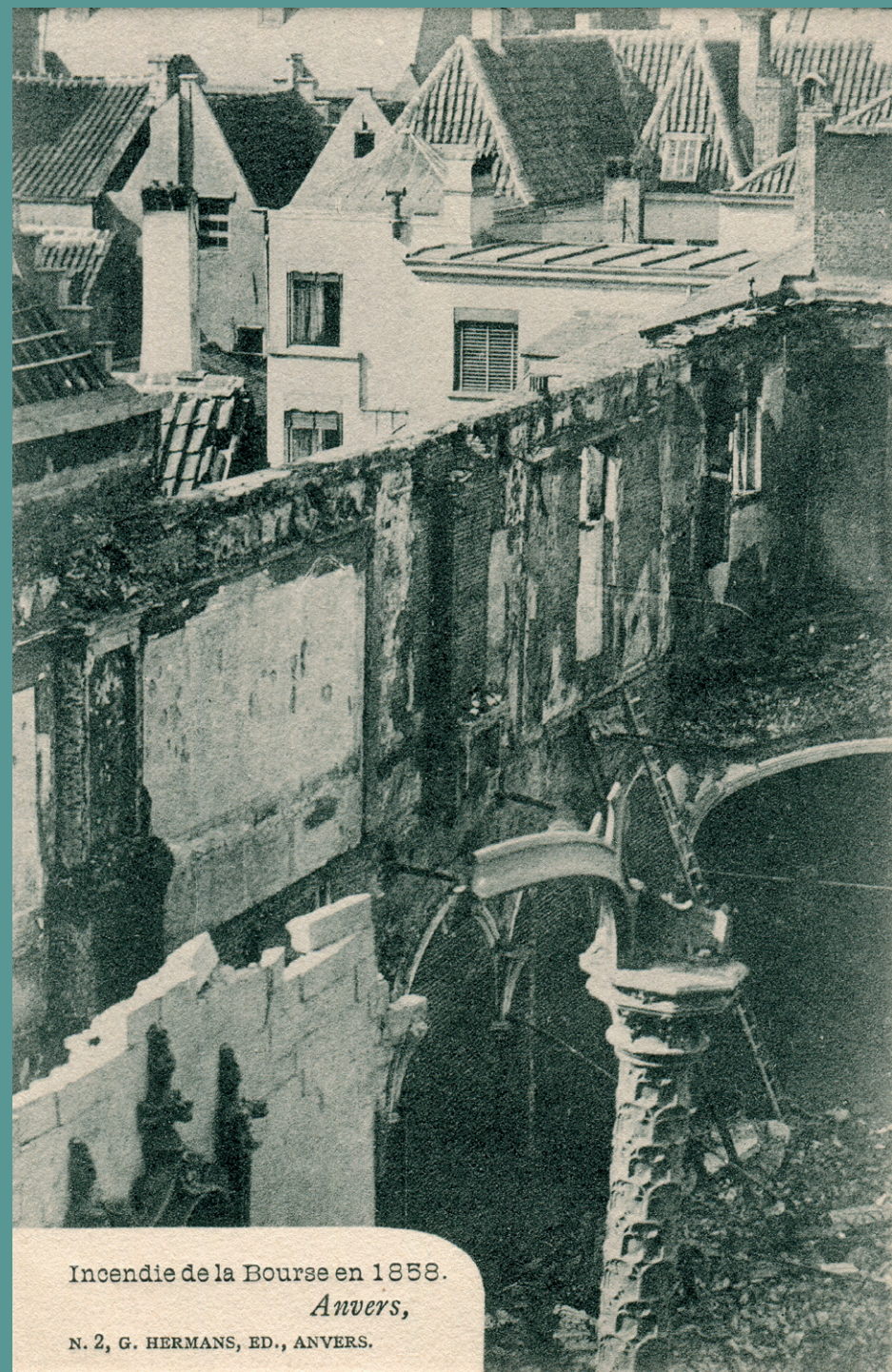
View of the original, uncovered Stock Exchange building, with Domien de Waghmakere's tower, from Twaalfmaandenstraat.

1 The most beautiful place in Antwerp

In 1527, when the city architect Domien de Waghmakere was tasked with designing a new building for the Antwerp stock exchange, there were no other references. That is why he started from the concept of the cloth and trade halls and was inspired by Spanish and Italian architecture. Obviously, this new stock exchange had to be much more spacious than the old building in Hofstraat.

The result was an imposing, rectangular, open space, measuring 51.5 metres by 40 metres. The floor of the central square was unpaved, with tamped earth. A loggia, with stellar vaults and net vaults, with enlarged keystones, closed off the courtyard on all four sides. The arcades with rounded and trefoil (three-lobed) arches were supported by 38 cylindrical blue stone columns – two times eleven on the long sides and two times eight on the short sides. There was another floor above this colonnade, under the gable roof, with spaces for market stalls and shops. The top sections of the façade were executed in pointed brick and sandstone.

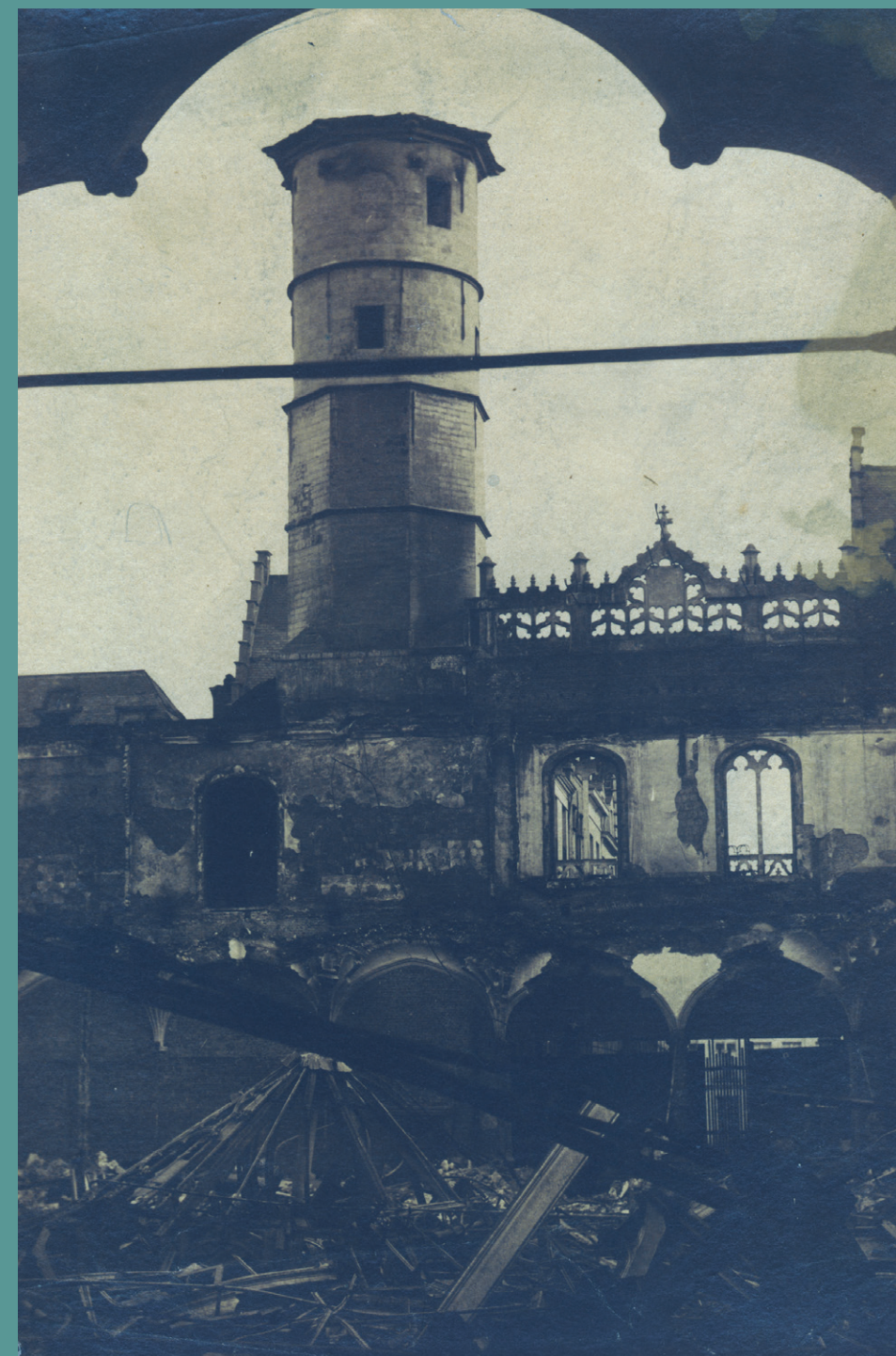
Incendie de la Bourse en 1858.
Anvers,
N. 2, G. HERMANS, ED., ANVERS.

Incendie de la Bourse en 1858.
Vue des ruines.
N. 5, G. HERMANS, ED. ANVERS. Anvers,

Incendie de la Bourse en 1858.
Vue des ruines.
N. 5, G. HERMANS, ED. ANVERS. Anvers,

—
De omlopende galerij van de eerste verdieping kijkt uit op de centrale binnenplaats en vormt een tribune voor de afgesloten kamers en kantoren erachter.

The arcade on the first floor looks out onto the central courtyard, serving as a gallery for the closed rooms and offices behind it.
—

De Handelsbeurs is vandaag naast een publieke ontmoetingsplaats ook een locatie waar mensen bijzondere gelegenheden kunnen vieren. In de laatste maanden van 2019 alleen al, onmiddellijk na opening, vonden er meer dan een dozijn verschillende soorten evenementen plaats, van een congres voor creatieven van Flanders DC tot een kerstconcert, van private dinners tot de publieke Ringdagen.

Today the Stock Exchange is a public meeting place but also a location where people can come together to celebrate special events. In the last months of 2019, right after the opening, more than a dozen different kinds of events were held in the Stock Exchange, including a conference for creatives by Flanders DC, a Christmas concert, private dinners and a public information day about the Antwerp Ringway.

In de voormalige Schippersbeurs biedt restaurant Fiera vandaag een unieke eet- en barbeleving; een authentieke keuken en all-day-hospitality staan daarbij centraal. De smaakvolle inrichting sluit naadloos aan bij de historische interieurelementen die werden bewaard.

Located in the former Shipping Exchange, the Fiera restaurant offers a unique dining- and bar experience, which is all about authentic cuisine and all-day hospitality. De stylish and classy interior forms a perfect match with the historical decorative elements that have been preserved.

